Aloite Varsinais-Suomen alueen nuorisovaltuustojen toimintakausien yhtenäistämisestä

Sivistyslautakunta 27.10.2026 § 87
249/00.01.02.02/2026

Asian valmistelija:
Hyvinvointipäällikkö Anu Saarni, p. 050 300 2508

Aloite

Varsinais-Suomen kuntien nuorisovaltuustojen ohjaajien verkosto ehdottaa, että Varsinais-Suomen kuntien nuorisovaltuustot yhtenäistävät toimintakautensa. Yhtenäistämisellä tavoitellaan nuorisovaltuustoille kaksivuotista toimintakautta, joka alkaa kaikissa kunnissa samaan aikaan. Nuorisovaltuustokausien kesto olisi kunnissa yhtenäistämisen jälkeen kaksi vuotta ja ensimmäinen yhteinen nuorisovaltuustojen kausi olisi 1.1.2029–31.12.2030. Ensimmäinen yhteinen vaali- tai muun valintamenettelyn ajankohta olisi loka–marraskuu 2028.

Ennen vaali- tai muuta valintamenettelyä 2028 olisi kuntien nuorisovaltuustoissa siirtymäaika, jolloin ne tekevät tarvittavat kuntakohtaiset toimintasääntömuutokset. Siirtymäaikana nuorisovaltuustot mukauttaisivat oman kunnan nuorisovaltuuston toimintakauden siten, että yhteinen vaali- tai muun valintamenettelyn ajankohta olisi mahdollinen loppuvuodesta 2028.

Toimintakausien yhtenäistämissuunnitelman valmistelussa on kuultu sekä kuntien nuorisovaltuustojen ohjaajia että kuntien nuorisovaltuustojen jäseniä muutoksen toteuttamisesta ja sen vaikutuksista.

Perustelut muutokselle:

Vaikutukset nuorisovaltuustojen toimintaan

- Yhtenäiset nuorisovaltuustokaudet Varsinais-Suomen kunnissa mahdollistavat alueellisen yhteistyön nuorisovaltuustojen edustajien valintaprosessin markkinoinnissa, valintamenettelyn järjestelyissä sekä uusien nuorisovaltuustojen perehdyttämisessä. Yhteinen vaali- tai muu valitsemisajankohta toisi nuorisovaltuustotoiminnalle näkyvyyttä sekä nuorten että muiden kuntalaisten keskuudessa.
- Samaan aikaan käynnistyvällä toimintakaudella halutaan edistää myös muuta yhteistyötä alueen nuorisovaltuustojen välillä, esimerkiksi alueellisten nuoria koskevien aloitteiden tai kannanottojen tekemisessä tai nuorisovaltuustojen puheenjohtajiston yhteistyötä yli kuntarajojen. Yhtenäinen toimintakausi tukisi myös alueen nuorisovaltuustojen ohjaajien yhteistyötä.

- Tällä hetkellä alueella yleisin toimintakauden kesto on kaksi vuotta. Nuorisovaltuuston kahden vuoden toimintakausi tarjoaa nuorille riittävästi aikaa perehtyä nuorisovaltuuston toimintaan, omaksua sen toimintatavat sekä kehittää vaikuttamis- ja yhteistyötaitojaan. Kahden vuoden toimintakausi on sopivan mittainen ajanjakso tavoitteiden asettamiseen, pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä tavoitteiden toteuttamiseen ja arviointiin yhdessä.

Vaikutus Varsinais-Suomen hyvinvointialueen nuorisovaltuuston toimintaan

- Kuntien nuorisovaltuustojen toimintakausien yhtenäistämisellä olisi tasoittava vaikutus hyvinvointialueen nuorisovaltuuston kokoonpanoon. Hyvinvointialueen nuorisovaltuustoon valitaan edustaja jokaisesta Varsinais-Suomen alueen nuorisovaltuustosta ja tällä hetkellä eri aikaan vaihtuvat ja eri kestoiset kuntien nuorisovaltuustojen kaudet aiheuttavat toistuvia muutoksia hyvinvointialueen nuorisovaltuuston kokoonpanoon. Jatkuvat vaihdokset hyvinvointialueen nuorisovaltuuston kokoonpanossa haastavat nuorisovaltuuston ryhmäytymistä, yhteisten tavoitteiden asettamista ja nuoria koskevien asioiden pitkäjänteistä edistämistä.

Vaikutus muihin alueellisiin toimielimiin

- Yhtenäinen nuorisovaltuustojen toimintakausi selkeyttäisi nuorisovaltuustojen edustajien nimeämistä seudullisiin lautakuntiin. Osa nuorisovaltuustoista nimeää edustajansa seudullisiin lautakuntiin. Kun nuorten edustajat nimettäisiin seudullisiin lautakuntiin samaan aikaan, myös perehdytys voitaisiin tehdä yhtä aikaa. Esimerkkejä seudullisista lautakunnista ovat Lounais-Suomen jätehuoltolautakunta ja Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta.

Vaikutus kunnan toimielimiin

- Kunta- ja aluevaalit käydään neljän vuoden välein ja seuraavat vaalit ovat huhtikuussa 2029. Ehdotuksen mukaan nuorisovaltuuston edustajat valittaisiin kahden vuoden välein ja ensimmäinen yhteinen valinta-ajankohta olisi loka-marraskuu 2028. Kuntien nuorisovaltuustojen kaksivuotisen kauden alun ajoittaminen kunta- ja aluevaalien kanssa lähekkäin toisi osin samaa rytmiä nuorisovaltuuston edustajien nimeämiseen kuntien lautakuntiin ja muihin päätöksentekoelimiin. Valtuusto- ja lautakuntakauden aikana nuorisovaltuuston edustajat vaihtuisivat mahdollisesti vain kerran.

Tausta

Varsinais-Suomen kuntien nuorisovaltuustojen ohjaajien verkostossa on käyty keskustelua kuntien nuorisovaltuustojen toimintakausien yhtenäistämistä jo usean vuoden ajan. Potentiaalisena hyötynä on

pidetty nuorisovaltuustovaaleihin tai muuhun valintatapaan ja perehdytykseen liittyviä synergiaetuja. Asiaa on pohdittu myös yhdessä nuorten kanssa mm. siinä vaiheessa, kun hyvinvointialueen nuorisovaltuuston toiminnan käynnistäminen oli suunnitteilla.

Vuonna 2025 maakunnallisessa nuorisotyön yhteistyössä tehtiin tietokoonti alueen nuorisovaltuustojen toimintatavoista. Tietokoontiin vastasivat nuorisovaltuustojen ohjaajat ja siihen saatiin vastaukset 25/27 kunnasta. Kootun tiedon mukaan yleisin nuorisovaltuustojen toimintakauden kesto maakunnassa on kaksi vuotta (23/25 vastauksessa). Sen sijaan nuorisovaltuustokausien aloitusajankohdassa on suurta vaihtelua.

Toimintakausien yhtenäistäminen nousi uudelleen ajankohtaiseksi, kun hyvinvointialueen nuorisovaltuustossa tunnistettiin kuntien nuorisovaltuustojen toimintakausien eritahtisuudesta johtuvat haasteet alueellisen nuorisovaltuuston työskentelyssä. Hyvinvointialueen nuorisovaltuuston toimintakauden kesto on vahvistettu kaksivuotiseksi syksyllä 2025.

Vuonna 2026 järjestetyissä nuorisovaltuuston ohjaajien ja nuorisovaltuuston nuorien kuulemisissa toimintakausien yhtenäistäminen sai laajaa kannatusta. Sen arviointiin vaikuttavan positiivisesti mm. nuorisovaltuustojen ja nuorisovaltuusto-ohjaajien alueelliseen yhteistyöhön sekä nuorisovaltuustotoiminnan näkyvyyteen. Yksittäisissä vastauksissa negatiivisina asioina yhtenäistämissuunnitelmassa koettiin siirtyminen yksivuotisesta toimintakaudesta kaksivuotiseen kauteen ja kyseenalaistettiin alueellisen yhteistyön tarvetta. Muutosprosessin työllistävä vaikutus huomioitiin useissa palautteissa, mutta samalla huomioitiin myös se, että muutos työllistää kertaluonteisesti.

Osalle kuntien nuorisovaltuustoista yhtenäistäminen ei aiheuta muutoksia. Ne toimivat nykyisellä aikataululla kahden vuoden periodissa ja suunnitellussa yhtenäisessä aikataulussa. Osassa kuntia tarvitaan muutoksia nuorisovaltuuston toimintakauden kestoon ja / tai alkamisajankohtaan.

****

Mynämäen kunnan nuorten vaikuttajaryhmä käsitteli aloitteen 28.9.2026 kokouksessaan ja katsoi olevansa aloitteen kanssa samaa mieltä.

Kuntalain 26 §:n mukaan nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi kunnanhallituksen on asetettava nuorisovaltuusto tai vastaava nuorten vaikuttajaryhmä ja huolehdittava sen toimintaedellytyksistä. Myös nuorisolaki korostaa nuorten osallisuutta. Mynämäen kunnan nuorten vaikuttajaryhmän toiminnasta vastaa nuorisotoimi. Hyvinvointipäällikkö toimii ryhmän koordinaattorina. Ryhmä on kokoontunut säännöllisesti ja toteuttaa nuorisolain henkeä nuorten osallisuudesta. Laissa ei säädetä nuorisovaltuuston tai vastaavan kokoonpanosta, valinnasta eikä toimintatavoista, vaan nämä jäävät kunnan päätettäväksi.

Kunnanhallitus on päättänyt asettaa nuorten vaikuttajaryhmän toimikaudelle 2025–2029 ja että sivistyslautakunta päättää ryhmän kokoonpanon ja valitsee ryhmän jäsenet.

Sivistyslautakunta on päättänyt kokouksessaan 19.8.2025 § 80 hyväksyä nuorten vaikuttajaryhmän toimintasäännön, jonka mukaan nuorten vaikuttajatoimielin koostuu 10–15 mynämäkeläistä nuoresta, iältään 12–20 vuotta. Nuorten vaikuttajaryhmän kokoonpanoon pyydetään oppilaitosten oppilaskunnilta ehdotukset vaikuttajaryhmän jäseniksi sekä avataan avoin haku toiminnasta kiinnostuneille nuorille.

Mynämäessä aloitteen muutos koskisi tässä kohdin toimintakauden pituuttaa sekä rytmitystä aloitteenmukaiseen aikatauluun.

Lapsivaikutukset: Mynämäen nuorten vaikuttamismahdollisuudet ovat tasa-arvoisessa asemassa muihin kuntiin nähden.

Esittelijä: Sivistysjohtaja Porkka Susan

Päätösehdotus:

Lautakunta hyväksyy aloitteen ehdotuksen ja esittää kunnanhallitukselle, että se päättävänä toimielimenä kannattaa alueellista nuorisovaltuustojen toimintakausien yhtenäistämistä aloitteen mukaisesti ja päättää, että kunta on mukana nuorisovaltuustokausien yhtenäistämisessä.

Kunta yhtenäistää toimintakauden ja tekee muutokset kunnan nuorten vaikuttajaryhmän toimintaa ohjaaviin sääntöihin sekä huomioi ne hallintosäännön osalta.

Päätös annetaan tiedoksi ja toimeenpantavaksi kunnan nuorten vaikuttajaryhmän toiminnasta vastaavalle toimihenkilölle sekä tiedoksi aloitteen valmistelleelle työryhmälle.

Päätös:

Hyväksyttiin yksimielisesti.